

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Evy Sakálovej a sudcov JUDr. Rudolfa Čirča a JUDr. Ľubora Šeba v právnej veci navrhovateľky **Z**, bývajúcej v K, proti odporcovi **J**, bývajúcemu v K, **o rozvod manželstva**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp.zn. 36 C 140/2006, o dovolaní odporcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 29. júna 2007 sp.zn. 7 CoP 114/2007 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 29. júna 2007 sp.zn. 7 CoP 114/2007 v napadnutej časti **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Košice I rozsudkom z 24. októbra 2006 č.k. 36 C 140/2006-22 rozviedol manželstvo účastníkov a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie odporca a po výzve súdu na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie 2 000 Sk podaním z 31. januára 2007 požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov a o ustanovenie právneho zástupcu. O tejto žiadosti Okresný súd Košice I uznesením z 8. marca 2007 č.k. 36 C 140/2006-53 rozhodol tak, že odporcovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal a neustanovil mu zástupcu z radov advokátov. Dospel k záveru, že u odporcu neexistujú majetkové a sociálne pomery, ktoré by odôvodňovali oslobodenie od súdnych poplatkov a v nadväznosti na to ani podmienky na vyhovenie žiadosti o ustanovenie zástupcu z radov advokátov.

Na odvolanie odporcu Krajský súd v Košiciach uznesením z 29. júna 2007 č.k. 7 CoP 114/2007-66 zmenil uznesenie súdu prvého stupňa vo výroku o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov tak, že odporcovi priznal oslobodenie od súdnych poplatkov a potvrdil uznesenie vo výroku o neustanovení zástupcu z radov advokátov odporcovi. Na rozdiel od súdu prvého stupňa mal za to, že odporca spĺňa podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 O.s.p., keď jeho jediným preukázateľným príjmom je iba dávka v hmotnej núdzi. Preto odvolací súd podľa § 220 O.s.p. zmenil napadnutý výrok o nepriznaní oslobodenia tak, že odporcovi oslobodenie od súdnych poplatkov priznal. Pokiaľ ide o druhý napadnutý výrok uznesenia súdu prvého stupňa odvolací súd zdôraznil, že pri posudzovaní žiadosti o ustanovenie zástupcu z radov advokátov treba vychádzať z ust. § 30 O.s.p., ktorý vyžaduje splnenie dvoch podmienok súčasne a to, že u účastníka, ktorý žiada ustanovenie zástupcu z radov advokátov sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov a ďalej, že je to potrebné na ochranu jeho záujmov. V danom prípade so zreteľom na to, že odvolací súd priznal oslobodenie odporcovi od súdnych poplatkov je táto podmienka splnená. Pokiaľ ide o druhú podmienku a to, že účastníkovi je potrebné na jeho žiadosť ustanoviť zástupcu z radov advokátov z dôvodu, že je to potrebné na ochranu jeho záujmov treba toto ustanovenie podľa názoru odvolacieho súdu interpretovať tak, že ide o vec po právnej alebo skutkovej stránke zložitú, a účastník by nedokázal v súdnom konaní sám obhajovať svoje záujmy. V danom prípade ide o rozvod manželstva a z podaní odporcu vyplýva, že tento náležite dokázal argumentovať nielen vo vzťahu k skutkovým otázkam predmetu konania, ale vo vzťahu k právnej problematike predmetu konania. Odvolací súd preto dospel k záveru, že v danom prípade nie je potrebné na ochranu záujmov odporcu v tomto konaní ustanoviť mu zástupcu z radov advokátov.

Proti potvrdzujúcemu výroku odvolacieho súdu podal dovolanie odporca, mal za to, že odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku potreby jeho právneho zastúpenia v konaní (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.) a tiež mal za to, že došlo k vadám podľa § 237 písm.c/ a f/ O.s.p. Uviedol, že on sám nemá právnické vzdelanie a v ich prípade je konanie o rozvod manželstva veľmi problematické. V tomto konaní sa mu ako odporcovi sústavne odopiera akékoľvek kvalifikované právne zastúpenie, čím je tu sústavne porušovaná rovnosť medzi účastníkmi konania a podľa jeho názoru sú tu snahy, aby celé konanie o rozvod manželstva prebehlo podľa predstáv navrhovateľky, resp. jej právnej zástupkyne. Žiadal preto, aby jeho žiadosti o ustanovenie zástupcu z radov advokátov bolo vyhovené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovolacím možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Odvolací súd v prejednávanej veci rozhodol uznesením. Ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme je prípustné, ak je ním napadnuté zmenené uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 O.s.p.) alebo potvrdzujúce uznesenie vo výroku, ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm.a/ O.s.p.), ďalej je prípustné ak ním bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm.b/ O.s.p.) alebo uznesenie súdu prvého stupňa o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Odporcom napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktoré je potvrdzujúcim uznesením nevykazuje znaky žiadneho z uvedených uznesení, jeho odvolanie preto podľa § 239 ods. 1, 2 O.s.p. prípustné nie je.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní obsahujúcom niektorú z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. sa dovolací súd neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., či na skúmanie existencie vady dovolateľom priamo namietanej (§ 237 písm.f/ a c/O.s.p.), ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nemá niektorú z väd uvedených v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku právoplatne rozhodnutej veci alebo už prv začatého konania alebo o prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným). So zreteľnom na odporcom tvrdenú procesnú vadu sa osobitne zameral na otázku splnenia podmienok prípustnosti dovolania podľa ust. § 237 písm.f/ O.s.p. Dovolateľom namietaná vada podľa § 237 písm.c/ O.s.p. nie je

opodstatnená. Zo spisu nevyplýva, že by spôsobilosť dovolateľa na právne úkony bola obmedzená, alebo že by bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.) treba rozumieť taký procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa § 30 O.s.p. účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Z citovaného ustanovenia nepochybne vyplýva, že pre jeho použitie sú rozhodujúce tieto skutočnosti

- účastník musí spĺňať predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov,
- musí požiadať súd o určenie zástupcu z radov advokátov,
- je to potrebné na ochranu jeho záujmov.

V danej veci súd priznal odporcovi oslobodenie od súdnych poplatkov (týmto rozhodnutím je viazaný) a tiež bola splnená ďalšia podmienka predpokladaná citovaným ustanovením, t.j. bola podaná žiadosť o ustanovenie zástupcu z radov advokátov. Pri posúdení otázky zabezpečenia ochrany záujmov odporcu v konaní odvolací súd vychádzal z toho, že po právnej a skutkovej stránke nejde o vec zložitú, a že účastník (odporca) je schopný sám obhajovať svoje záujmy. Poukázal na to, že z písomných podaní odporcu vyplýva, že tento náležite dokázal argumentovať nielen vo vzťahu k skutkovým otázkam predmetu konania, ale aj vo vzťahu k právnej problematike predmetu konania.

Podľa názoru dovolacieho súdu nie je možné bez ďalšieho uzavrieť, že konanie o rozvod manželstva treba považovať za konanie (vec) po právnej a skutkovej stránke za nenáročné a preto účastník takéhoto konania dokáže sám (bez kvalifikovaného zástupcu) obhajovať svoje záujmy. Treba poukázať na to, že konanie o rozvod manželstva môže byť komplikované, najmä pri rozdielom postoji účastníkov k rozvodu manželstva a z toho dôvodu potom aj preukazovanie príčin rozvratu manželstva, ustálenie ktorých môže mať vplyv na

výsledok, prípadne následných súdnych konaní rozvedených manželov (napr. zrušenie spoločného nájmu súdom). Posudzovať schopnosti odporcu chrániť svoje záujmy v konaní z písomných podaní sa javí dovolaciemu súdu ako nenáležité, keď vzhľadom na zásadu ústnosti súdneho konania (§ 115 O.s.p. a § 214 O.s.p.) účastníci svoje záujmy chránia najmä na nariadených súdnych pojednávaniach pred súdmi prvého stupňa ako aj odvolacími súdmi.

Vzhľadom na uvedené potom aj nesprávne potvrdzujúce uznesenie o nevyhovení žiadosti účastníka konania o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, môže viesť k odňatiu možnosti pred súdom konať, keď účastník bez takéhoto zástupcu nemôže v konaní úspešne brániť svoje záujmy (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Dovolací súd preto uznesenie krajského súdu v jeho napadnutej časti zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. decembra 2007

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :